

ŽIVÉ PLOTY V MĚSTSKÉM PROSTŘEDÍ

Slunné stanoviště ŽIVÉ PLOTY OBLÍBENÉ MOTÝLY

V této brožuře najdete kombinaci rostlin pro živý plot oblíbený motýly, který je vhodný jako výsadba na slunné stanoviště.

Mnoho druhů motýlů gje považováno za ohrožené nebo silně ohrožené. Květnaté louky nebo druhově bohaté živé ploty jsou stanovištěm pro jejich velký počet. K úbytku druhů přispívá zvyšující se množství nepropustných ploch a intenzifikace údržby nebo monotónní živé ploty zajišťující soukromí. Přehřívání a sucho stále více zřetelně ztěžují přežití mnoha druhů. Motýli trpí kromě toho také světelným znečištěním, podzimním „úklidem“ zahrad a ploch zeleně a také kvůli pesticidům, s nimiž je ochrana rostlin prováděna na úkor biologické rozmanitosti.

Živý plot oblíbený motýly přináší spoustu dobrého: Poskytuje motýlům a jejich housenkám optimální stanoviště a potravu. Pokud jsou opylovatelé přilákáni do zahrady, zvyšuje se tím v soukromých zahradách i veřejné zeleni úspěšnost opylování ovoce a zeleniny.

Nejvhodnější doba pro výsadbu je podzimní období bez mrazů (říjen až listopad). Během období vegetačního klidu mohou rostliny ještě před zimou vytvořit kořenové vlášení a tak si zajistit zásobu živin a vody pro následující jaro. Na podzim vysazené rostliny po výsadbě téměř nevypařují vodu, a proto v následující sezóně na začátku léta netrpí stresem ze sucha tolik jako jarní výsadby.

TIP V informačním letáku „Gehölze“ (Dřeviny) najdete užitečné tipy pro výsadbu a péči o stromy, keře a liány (jen německy):

www.naturimgarten.at/files/content/files/gehoelze.pdf

TIP Infobroschüre zur Schmetterlingsförderung: www.naturimgarten.at/files/content/files/schmetterlinge.pdf

ONLINE NÁSTROJ „NAVIGÁTOR PRO ŽIVÉ PLOTY“

Mnoho dalších informací a podrobností o četných keřích, stejně jako cenné praktické tipy pro výsadbu a péči o živé ploty najdete na stránce: www.keredozivychplotu.cz

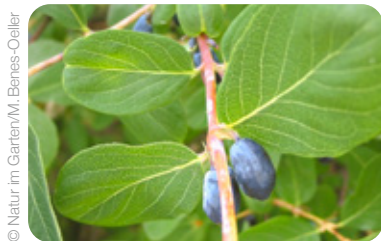
KALENDÁŘ DOBY KVĚTU

BOTANICKÝ NÁZEV	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
zimolez modrý <i>Lonicera caerulea</i>				✿	✿							
hloh jednosemenný <i>Crataegus monogyna</i>				✿	✿							
krušina olšová <i>Rhamnus frangula</i>					✿	✿	✿	✿				
jabloň lesní <i>Malus sylvestris</i>				✿	✿							
řeštlák počistivý <i>Rhamnus cathartica</i>					✿	✿						
trnka obecná <i>Prunus spinosa</i>				✿	✿							
bez černý <i>Sambucus nigra</i>						✿	✿					

SCHÉMA VÝSADBY - PŮRODYS

POPIS

© Natur im Garten/M. Benes-Oeller

Zimolez modrý*Lonicera caerulea*

Zimolez kamčatský lze vysadit na slunná i stinná stanoviště. Daří se mu na vlhkých, mírně kyselých půdách. Rostlina je odolná vůči městským podmínkám, mrazuvzdorná a atraktivní pro ptáky a hmyz.

POPIS	
PŮVOD	domácí (Evropa, Asie, Severní Amerika)
FORMA VZRŮSTU (HABITUS)	hustě větvený
VÝŠKA (M)	0,5–1,5 m
ŠÍŘKA (M)	1 m
NÁROKY NA PŮDU A STANOVISŤE	vlhké, kyselé půdy s obsahem (surového) humusu, kyselé písčité a hlinité půdy, citlivý na sucho; vyhýbá se vápníku, v Alpách se ale vyvinula forma, která se vápenatým půdám přizpůsobila
TOLERANCE VŮČI SOLI	ne
KOŘENY - TVORBA ODNOŽÍ	mělké a silně rozvětvené kořeny
MRAZUVZDORNOST	vysoce mrazuvzdorný
ODOLNOST VŮČI KLIMATICKÝM ZMĚNÁM	snáší sucho, odolný proti větru, odolný vůči městským podmínkám
KVĚT & BARVA KVĚTŮ	drobné, žlutobílé, nálevkovité květy, uspořádané v párech, IV-V
ŘEZ	starší, příliš hustě rostoucí výhony ve středu keře ihned po sklizni odstříhnout těsně u země (řez obdobný jako při řezu rybízu)
EKOLOGICKÁ HODNOTA	zdroj potravy pro ptáky, atraktivní pro hmyz

© Natur im Garten/S. Streicher

Hloh jednosemenný*Crataegus monogyna*

Hloh jednosemenný roste na slunných až stinných stanovištích, je velmi nenáročný a odolný proti větru. Je vhodný jako soliterní keř nebo do živého plotu.

POPIS	
PŮVOD	domácí
FORMA VZRŮSTU (HABITUS)	vzpřímený keř, hustě posetý trny, s malou, zakulacenou korunou
VÝŠKA (M)	2–6 m
ŠÍŘKA (M)	2–5 m
NÁROKY NA PŮDU A STANOVISŤE:	toleruje všechny půdy, střední nároky na živiny
TOLERANCE VŮČI SOLI	mírně tolerantní vůči soli
MRAZUVZDORNOST	vysoce mrazuvzdorný do -29 °C
ODOLNOST VŮČI KLIMATICKÝM ZMĚNÁM	odolný vůči klimatickým změnám, odolný vůči městským podmínkám
KVĚT & BARVA KVĚTŮ	vícečetné krémově bílé květy, V-VI
ŘEZ	dobře snáší řez
EKOLOGICKÁ HODNOTA	úkryt a potrava pro ptáky
DALŠÍ INFORMACE	jedlé plody (doba zrání - září); pozor, ohrožený spálou!

© Natur im Garten/J. Brocks

Krušina olšová

Rhamnus frangula

Krušina olšová roste na čerstvých až zamokřených půdách a daří se jí na slunných až polostinných stanovištích.

POPIS	
PŮVOD	domácí
FORMA VZRŮSTU (HABITUS)	volně vzpřímený velký keř, vejčitý až oválný
VÝŠKA (M)	2–7 m
ŠÍŘKA (M)	2–4 m
NÁROKY NA PŮDU A STANOVISŤE:	vyhýbá se vápníku, střední nároky na živiny
MRAZUVZDORNOST	vysoce mrazuvzdorná do -29 °C
ODOLNOST VŮČI KLIMATICKÝM ZMĚNÁM	není odolná vůči klimatickým změnám, ale je odolná proti větru
KVĚT & BARVA KVĚTŮ	bílo-zelené nenápadné květy, V-VIII
PLODY	plody velikosti hrášku (nejedlé, jedovaté), doba zrání: červenec–říjen
EKOLOGICKÁ HODNOTA	ekologicky významná; zdroj potravy pro ptáky, savce, hmyz, především ale pro druhy motýlů
DALŠÍ INFORMACE	vhodná ke zpevnění břehů, snáší záplavy

© Natur im Garten/M. Benes-Oeller

Jabloň lesní

Malus sylvestris

Jabloň lesní je nenáročná a roste ve všech půdách. Dává přednost slunným až polostinným místům.

POPIS	
PŮVOD	západní Evropa, Velká Británie, Skandinávie, Rusko, Kavkaz
FORMA VZRŮSTU (HABITUS)	keřovitý až stromovitý vzrůst
VÝŠKA (M)	3–6 m
ŠÍŘKA (M)	2–4 m
NÁROKY NA PŮDU A STANOVISŤE	dává přednost čerstvým, dobře provzdušněným půdám, bohatým na živiny
TOLERANCE VŮČI SOLI	tolerantní vůči soli
MRAZUVZDORNOST	mrazuvzdorná
ODOLNOST VŮČI KLIMATICKÝM ZMĚNÁM	snáší sucho, odolná proti větru, odolná vůči klimatickým změnám
KVĚT & BARVA KVĚTŮ	bílé květy, načervenalé, IV-V
PLODY	žlutozelené plody (jablka)
EKOLOGICKÁ HODNOTA	zdrojem potravy pro 35 druhů savců, pastva pro včely a hmyz

© Natur im Garten/S. Strobelberger

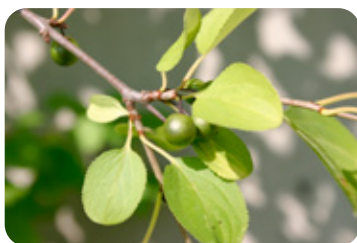
Trnka obecná

Prunus spinosa

Trnce obecné se daří na slunných až polostinných stanovištích. Je nenáročná, dobře snáší vápník a je odolná proti větru.

POPIS	
PŮVOD	domácí
FORMA VZRŮSTU (HABITUS)	řídce větvený vzrůst, trnité větve
VÝŠKA (M)	1,5–4 m
ŠÍŘKA (M)	2–4 m
NÁROKY NA PŮDU A STANOVISŤE	suché až čerstvé půdy, bohaté na živiny
TOLERANCE VŮČI SOLI	tolerantní vůči soli
MRAZUVZDORNOST	vysoce mrazuvzdorná
KVĚT & BARVA KVĚTŮ	bílé květy, IV-V
PLODY	černomodré peckovice
ŘEZ	obvykle není řez potřeba
EKOLOGICKÁ HODNOTA	potrava pro ptáky, cenná pro hmyz
DALŠÍ INFORMACE	syrové plody jedlé až po zámrazu; silně odnožuje

© T. Denk

Řešetlák počistivý

Rhamnus cathartica

Řešetlák počistivý je nenáročný, dává přednost propustným, teplým a vápenatým půdám. Roste na slunných až stinných stanovištích.

POPIS	
PŮVOD	domácí (střední Evropa)
FORMA VZRŮSTU (HABITUS)	vysoký, řídce větvený keř
VÝŠKA (M)	2–5 m
ŠÍŘKA (M)	2–4 m
NÁROKY NA PŮDU A STANOVISŤE	odolný, suché až vlhké půdy
TOLERANCE VŮČI SOLI	tolerantní vůči soli
MRAZUVZDORNOST	vysoce mrazuvzdorný do -34 °C
ODOLNOST VŮČI KLIMATICKÝM ZMĚNÁM	odolný vůči městským podmínkám, snáší horko a sucho
KVĚT & BARVA KVĚTŮ	nenápadné žlutozelené květy, V-VI
PLODY	kulaté, černé plody (jedovaté)
ŘEZ	občas prosvětlit, řez starších rostlin problematický
EKOLOGICKÁ HODNOTA	oblíbený četnými druhy ptáků a savců; živná rostlina pro housenky
DALŠÍ INFORMACE	má sklony obrážet z pařezu

© Natur im Garten/ A.Haiden

Bez černý

Sambucus nigra

Bez černý je velmi nenáročný a má rád hluboké půdy bohaté na živiny.

POPIS	
PŮVOD	domácí
FORMA VZRŮSTU (HABITUS)	hustě keřovitý, volný, vzpřímený vzrůst
VÝŠKA (M)	5–7 m
ŠÍŘKA (M)	3–5 m
NÁROKY NA PŮDU A STANOVISŤE	čerstvé až mírně suché půdy, vápnomilný
TOLERANCE VŮČI SOLI	velmi odolný vůči soli ve vzduchu a působení větru
KOŘENY - TVORBA ODNOŽÍ	mělce rozprostřené kořeny
MRAZUVZDORNOST	vysoce mrazuvzdorný
ODOLNOST VŮČI KLIMATICKÝM ZMĚNÁM	odolný vůči městským podmínkám, snáší období sucha
KVĚT & BARVA KVĚTŮ	žlutavě bílé velké vrcholíky, silně voní, VI-VII
ŘEZ	občas prosvětlit
EKOLOGICKÁ HODNOTA	pyl a nektar pro brouky, čmeláky, včely samotářky, zlatoočky, apod.; plody potrava pro mnoho druhů ptáků a savců
DALŠÍ INFORMACE	ukazatel dusíku; plody a květy mnoho uplatnění v kuchyni

JAK SPRÁVNĚ ŘEZAT ŽIVÝ PLOT

Volně rostoucí živé ploty stačí zhruba každých pět let prosvětlit. Při prořezávání se zespodu odstraní starší větve nebo ty, které vyrostly příliš vysoko. Mladší výhony zůstávají zachovány a je jim poskytnuto více prostoru k opětovnému růstu. Díky tomuto typu řezu si dřeviny udržují svou přirozenou formu vzrůstu a svět živočichů neztratí svůj životní prostor. Prosvětlování je nejčastější a především nejšetrnější způsob stříhání živého plotu!

Pro ptáky představují živé ploty důležitá stanoviště, protože jim poskytují úkryt, potravu a místa k hnízdění. Zatímco výběr domácích druhů rostlin, které jsou co nejvíce vhodné pro dané stanoviště, má pozitivní vliv na rozmanitost ptactva v zahradě a veřejné zeleni, je důležité i správné načasování řezu, aby byla péče o živý plot k ptákům šetrná. Kvůli ochraně hnízdicího ptactva a jejich mláďat provádějte proto řez v předjaří, mimo období jejich rozmnožování.

Pokud jsou udržovací opatření na jaře a v létě nevyhnutelná, před každým řezem zkontrolujte, zdali se v živém plotu nenachází ptačí hnízda. Místa v jejich okolí se řezat nesmí, neboť jakékoli úmyslné rušení nebo ničení míst k hnízdění je podle dolnora-

kouského zákona o ochraně přírody nezákonné. U nás je tato problematika obecně řešena v Zákonu o ochraně přírody a krajiny, kde se zakazuje úmyslné usmrcování, vyrušování nebo odstraňování hnízd všech druhů ptáků.

Opadané listí může přes zimu zůstat ležet pod keři. Půda je tak chráněna a užitečný hmyz může listí využít k přezimování.

NÁKUP ROSTLIN

Nákup keřů je třeba pečlivě zvážit. Regionální zahradnictví a školky mají dobrý sortiment a zaručují vysokou kvalitu. Vždy se však ptejte, zda se jedná o dřeviny z regionální produkce, protože ty jsou nejlépe přizpůsobeny místnímu klimatu a půdě.

V Rakousku je možné pro nákup živého plotu využít tzv. **Partnerské firmy „Natur im Garten“**, které pracují podle trvale udržitelných kritérií a ekologicky cenné rostliny označují.

SYM: BIO-PROJEKT

Kvůli narůstajícímu suchu na mnoha místech a postupující změně klimatu je mnoho obcí a měst konfrontováno s dopady klimatických změn na správu veřejné zeleně.

DALŠÍ INFORMACE

Více informací najdete na stránkách:

- www.naturimgarten.at/projekt-sym-bio.html
- https://www.at-cz.eu/at/ibox/pa-4-nachhaltige-netzwerke-und-institutionelle-kooperation/atcz234_symbio
- www.prirodnizahrada.eu

Přeshraniční projekt Interreg SYM: BIO (ATCZ234) propojuje a mobilizuje aktéry v České republice, Vídni a Dolním Rakousku a ukazuje velký potenciál veřejné zeleně a přírodě blízkých zahrad v oblasti adaptace na změnu klimatu. V rámci projektu se zkoumají, testují a urychlují strategie pro adaptaci na klimatické změny i metody péče o veřejnou zeleň a zahrady zaměřené na podporu biodiverzity a na adaptaci na suchu.

**Kontakt: Přírodní zahrada z.s., Klášterská 140/II
CZ-377 01 Jindřichův Hradec
info@prirodnizahrada.eu
www.prirodnizahrada.eu**

Impressum: Vlastník média: „Natur im Garten“ GmbH; Text a redakce: Theresa Steiner, Katja Batakovic, Stefan Strobelberger, Stefan Streicher © Překlad: Lada Zabloudilová; Odborná korektura: Dana Křivánková; Redakce českého textu: Martina Petrová; Fotografie: © Natur im Garten/ M. Benes-Oeller, J. Brocks, A. Haiden, S. Strobelberger, T. Denk; © Grafika: Natur im Garten/S. Streicher. © Layout: socher-mit-e.at; © Listopad 2022

Projekt „ATCZ234 - SYM: BIO“ je spolufinancován Evropskou unií prostřednictvím Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci programu INTERREG V-A Rakousko-Česká republika 2014-2020.

